

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

Comisia Juridică Numiri și Imunități

AMENDAMENT

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative

nr. 381 din 17.12.2024.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996, și art. 17 alin. (2) din Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39/1994, se propun următoarele amendamente:

1 La **art. I** din proiect p. 1 se exclude.

2. La **art. I** din proiectul de lege se propune un nou punct prin care să se modifice articolului 20 din Legea privind activitatea specială de investigații, după cum urmează:

- în conținutul alineatului (3) cuvintele „la demersul motivat al procurorului” se substituie cu textul „la demersul motivat al procurorului-șef sau adjunctului procurorului șef”;

- să fie se introdus un nou alineat (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) La examinarea demersului în vederea autorizării măsurilor speciale de investigații prevăzute la art. 27 alin. (1) pct. 1), participă procurorul desemnat de către procurorul-șef sau adjunctul procurorului-șef.”

3. La **art. 1 p. 2** din proiectul de lege se propune ca modificările de la articolul 27 alineatul (3) din Legea privind activitatea specială de investigații să constituie în adăugarea a două litere c) și d) cu următorul conținut:

”c) identificarea fraudelor electorale sau interferența ilegală în procesul electoral,

d) identificarea, prevenirea și depistarea criminalității organizate,”

4. La **art. II p. 1** din proiect se propune:

- în dispoziția art. 55 alineatul (1) cifra ” 181¹,” se exclude.

- sancțiunea articolului 181¹ alin. (1) din Codul penal va avea următorul cuprins:

„se pedepsește cu închisoare de la 2 ani la 6 ani cu amendă în mărime de la 750 la 1150 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de pînă la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.”;

- sancțiunea articolului 181¹ alin.(1¹) din Codul penal va avea următorul cuprins:

„se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.”;

Articolul 181¹ Cod penal se completează cu alineatele (1²) și (1³) cu următorul cuprins:

„(1²) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (1¹), săvârșite:

- a) de două sau mai multe persoane;
- b) asupra a două sau mai multor persoane;
- c) cu folosirea mijloacelor financiare din fonduri publice,

se pedepsesc cu închisoare de la 4 la 8 ani cu amendă în mărime de la 1350 la 1850 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de de la 2 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 12000 la 16000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea ei.

(1³) Acțiunile prevăzute la alin. (1) – (1²) săvârșite

- a) în interesul unui grup criminal organizat, sau al unei organizații criminale,
- b) de către o persoană care știe ori trebuia să știe că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase promise, oferite sau date provind de la un grup criminal organizat, o organizație criminală,
- c) de către o persoană care știe ori trebuia să știe că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase promise, oferite sau date provind de la un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau reprezentanții acestora,

se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 15 ani cu amendă în mărime de la 1850 la 2350 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 16000 la 20000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea ei.”

5. Sancțiunea articolului 181³ din Codul penal va avea următorul cuprins:

”se pedepsește cu închisoare de la 3 la 6 ani cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de de la 2 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.”

- Articolul 181³ Cod penal se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:
” (2) Acțiunile prevăzute la alin. (1) săvârșite

a) în interesul unui grup criminal organizat, sau al unei organizații criminale,

b) de către o persoană care știe ori trebuia să știe că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase promise, oferite sau date provind de la un grup criminal organizat, o organizație criminală,

c) de către o persoană care știe ori trebuia să știe că banii, bunurile, serviciile sau alte foloase promise, oferite sau date provind de la un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau reprezentanții acestora,

se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 15 ani cu amendă în mărime de la 1850 la 2350 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 16000 la 20000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea ei.

6. La art. II p. 2 din proiect, articolului 182 din Codul penal se modifică după cum urmează,

- sancțiunea alineatului 2 va avea următorul cuprins:

„se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 850 la 1150 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de de la 2 la 5 ani.”

- se introduce un nou alineat nr. (3) cu următorul cuprins:

„(3) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2) săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale”

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 1850 la 2350 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de de la 2 la 7 ani.”;

7. La art. II din proiect se propune:

- sancțiunea alineatului (4) din articolul 264 se completează la final cu textul ” cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.”

- introducerea după articolul 134²⁴ din Codul penal a articolului 134²⁵ cu următorul cuprins:

„Articolul 134²⁵. Organizație extremistă sau materiale cu caracter extremist

Prin organizație extremistă sau materiale cu caracter extremist se înțelege organizație sau materiale definite astfel în Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste.”.

8. După articolul 346 din Codul penal se introduc articolele 346¹, 346² cu următorul cuprins:

„Articolul 346¹. Conducerea sau organizarea activității unei organizații extremiste ori participarea la aceasta

(1) Conducerea unei organizații extremiste sau organizarea, în orice formă a activității unei organizații extremiste,

se pedepsește cu închisoare de la 4 la 8 ani cu amendă în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Participarea la activitățile desfășurate de către o organizație extremistă sau finanțarea sub orice formă, a activității organizației extremiste,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 1500 la 2000 unități convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani.

Articolul 346². Răspândirea materialelor cu caracter extremist

(1) Răspândirea, etalarea, înstrăinarea sau difuzarea prin intermediul mijloacelor de informare în masă, inclusiv prin internet sau prin orice alt mijloc a materialelor cu caracter extremist, precum și confecționarea sau deținerea acestora în scopul răspândirii sau difuzării unor astfel de materiale

se pedepsesc cu amendă de la 500 la 700 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 140 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

(2) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută la alin. (1) dacă este săvârșită în scop educativ, științific, artistic.”

9. La **art. IV** p. 1 din proiect prin care se modifică Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003, se propune neefectuarea modificărilor la articolul 20 alin (5) pe motiv că acest alineat anterior a fost abrogat, dar se fie completat articolul 20 din Codul de procedură penală cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

”(4¹) În cauzele penale prevăzute de art. 181, 181¹, 181², 181³ și art. 182 din Codul penal, urmărirea penală urmează a fi terminată într-un termen de cel mult de 4 luni. Termenul de urmărire penală poate fi prelungit motivat de către procuror, cu informarea de fiecare dată a Procurorului General. Aceste cauze se examinează în prima instanță în cel mult 3 luni, iar în instanța de apel în cel mult 2 luni, termen care poate fi prelungit prin încheierea instanței de judecată.”

10. La **art. IV** p. 2 și 3 din proiect privind modificările propuse la articolul 43, alineatul (1) și 223 din Codul de procedură penală se propune a fi excluse.

11. La art. IV p. 4 din proiect privind modificările propuse la articolul 322 din Codul de procedură penală prin care se completează cu alineatul (3¹), cuvântul "aleși" se propune a fi exclus.

12. Articolul IV din proiectul de lege se completează cu un nou punct care va avea următorul cuprins:

- La articolul 342 alin. (2) din Codul de procedură penală, după cuvintele "dispunerea expertizei judiciare,, se completează cu textul „de prelungire a termenilor de examinare a cauzelor prevăzute la art. 20 alin. (4¹),” în continuare după text.”

13. La art. IV p. 4 din proiectul de lege prin care se completează articolul 351 cu alineatul (3³) din Codul de procedură penală, se propune următorul cuprins:

”(3³) În cauzele penale care au ca obiect săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art.20 alin.(7), prima ședință de judecată va avea loc în cel mult 20 de zile de la data distribuirii cauzei. Stabilirea ședințelor de judecată pentru aceste cauze se realizează cu prioritate, cu fixarea lor în zile consecutive și se examinează în mod continuu până la retragerea în deliberare. În cazul în care instanța de judecată a fixat pentru această perioadă ședințe de judecată pe alte categorii de cauze, ea poate decide amânarea judecării celorlalte categorii de cauze pentru a asigura judecarea cu prioritate a infracțiunilor prevăzute la art. 20 alin. (4¹).”

14. La articolul VI din proiectul de lege, prin care se modifică Codul contravențional al Republicii Moldova, se completează cu un nou punct care va avea următorul cuprins:

- La art. 47¹ al. (1) Cod contravențional după textul "pentru sine sau pentru o altă persoană," se completează cu cuvintele " sau acceptarea promisiunii ori ofertei acestora”.

- Art. 49 Cod contravențional se modifică după cum urmează,

Alineatul 1 se modifică și va avea următorul cuprins,

”(1) Neprezentarea sau prezentarea tardivă a informațiilor și documentelor solicitate de organul electoral, precum și neexecutarea hotărârii acestuia

se sancționează cu amendă de la 15 la 40 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 20 la 70 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcții de răspundere și/sau persoanei juridice.,,

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul conținut:

”(1¹) Neexecutarea repetată a hotărârii Comisiei Electorale Centrale,

se sancționează cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 240 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau cu privarea de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.”

La articolul VI din proiectul de lege, se adaugă un nou punct prin care se modifică Codul contravențional al Republicii Moldova după cum urmează:

- La art. 365³ alin. (3) sintagma „fascist ori extremist” se exclude;

- La art. 365⁵ dispoziția se completează în final cu sintagma „, , dacă atributele sau simbolurile respective nu constituie materiale cu caracter extremist”

- **Codul contravențional se completează cu articolul 70⁴** cu următorul conținut,

” Articolul 70⁴ Dezinformarea online

Dezinformarea, adică răspândire intenționată printr-un sistem informatic accesibil publicului, altul decât serviciul media audiovizual, a informației false sau înșelătoare, al cărei caracter fals sau înșelător poate fi verificat, comisă în mod deliberat pentru a induce publicul în eroare și a provoca un prejudiciu public proceselor democratice, sănătății publice sau securității naționale, dacă fapta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Faptele prevăzute la alin. (1) săvârșite

- a) pentru a exercita în mod ilegal constrângeri asupra alegătorilor ca aceștia din urmă să-și exercite sau să nu exercite unele drepturi electorale în cadrul alegerilor, punând în pericol libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie,
- b) pentru a susține deliberat eforturile unor entități străine, reprezentanților acestora sau actorilor nonstatali de dezinformare a opiniei publice din Republica Moldova,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

(3) Faptele prevăzute la alin. (1) și (2) săvârșite pe motive de prejudecată sau cu utilizarea discursului de ură,

se sancționează cu amendă de la 150 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Nu este pasibilă de răspundere contravențională în temeiul acestui articol persoana care a preluat conținutul informației false sau înșelătoare pentru a dezbate

chestiuni de interes public, pentru a explica propriul punct de vedere sau pentru a combate dezinformarea cu precizarea explicită obligatorie că informația preluată constituie dezinformare, pentru satiră, umor sau pentru publicitatea care induce în eroare.”

15. La **articolul VI** din proiectul de lege, se adaugă un nou punct prin care se modifică Codul contravențional al Republicii Moldova după cum urmează:

- La art. 364, alin. (10) după textul „nu întrunește condițiile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022 ” se completează cu textul „sau producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea informațiilor despre activitățile de filantropie sau sponsorizare care sunt contrare art. 24 din Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare”.

16. Se modificată Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie sau sponsorizare, prin completarea art. 24 cu alineatele (1¹) și (2¹) cu următorul conținut:

„(1¹) Beneficiarii activității filantropice și ai sponsorizării nu au dreptul să informeze publicul despre activitățile filantropice și de sponsorizare ale filantropilor și sponsorilor săi care cad sub incidența art. 3 alin. (1) lit. e⁵) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale sau au statut de competitor electoral. Filantropii și sponsorii care cad sub incidența art. 3 alin. (1) lit. e⁵) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale sau au statut de concurent electoral nu au dreptul să informeze publicul despre activitățile filantropice și de sponsorizare desfășurate.

(2¹) Filantropii și sponsorii care cad sub incidența art. 3 alin. (1) lit. e⁵) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale asigură publicarea pe paginile web ale partidelor politice din care fac parte, până la 31 martie, a unui raport pentru anul calendaristic precedent.”

17. Se modifică articolul 9 alineatul (1) punctul 1 și p. 2 lit. k) din Legea privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă nr. 179/2023 după cum urmează:

Articolul 9 alineatul (1) punctul 1 va avea următorul conținut:

”1) cu autorizarea directorului Serviciului sau a directorului adjunct împuternicit:

- a) identificarea abonatului sau utilizatorului unei rețele de comunicații electronice ori al unui serviciu al societății informaționale;
- b) urmărirea vizuală și/sau documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice;”

La articolul 9 alineatul (2) lit. k) se exclude textul: ” urmărirea vizuală și/sau documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și”.

Motivare

1. Excluderea art. 1 p. 1 privind modificarea la Legea privind activitatea specială de investigații se propune în contextul avizului Guvernului emis la proiectul de lege.

2. Modificările de la p. 2 ce țin de Legea privind activitatea specială de investigații se propun în contextul avizului de Guvern.

3. Modificările la proiectul de lege se propun în conformitate cu avizul CNA, în care se indică că abrogarea alineatului 3) art. 27 din Legea privind activitatea specială de investigații ar provoca unele riscuri, din considerentul că dispar limitele aplicării măsurilor speciale de investigații autorizate de judecător, ori acest fapt poate crea ingerințe grave în cazul aplicării lor pentru cazuri ușoare a unor instrumente cu înalt grad de ingerință.

4.5.6.

Art. 55 Cod penal, prevede liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională. În conținutul alineatului 1) art. 55 Cod penal se prevede că persoana care a săvârșit pentru prima oară o **infrațiune ușoară sau mai puțin gravă** poate fi liberată de răspundere penală și trasă la răspundere contravențională în cazurile în care și-a recunoscut vina, a reparat prejudiciul cauzat prin infrațiune și s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale, cu excepția infracțiunilor prevăzute la art. 181¹ .... Potrivit art. 16 alineatele (2) - (4) infracțiuni ușoare se consideră faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen **de pînă la 2 ani** inclusiv. Infracțiuni mai puțin grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen **de pînă la 5 ani** inclusiv. Infracțiuni grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen **de pînă la 12 ani** inclusiv. Conform modificărilor propuse, în cazul în care acestea vor fi acceptate, sancțiunea alineatului 1) va prevedea răspundere cu închisoare de la 2 ani la 6 ani, respectiv art. 181¹ nu va mai face parte din categoria infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, faptele de la alin. 1) – 1²) vor fi infracțiuni grave, iar cele prevăzute la alin. 1³) vor constitui infracțiuni deosebit de grave, respectiv față de acestea nu va putea fi aplicată norma de la art. 55 Cod penal.

Agravarea sancțiunii articolelor 181¹ 181³ și 182 din Codul penal cu includerea noilor agravante se propune în contextul avizului Guvernului și propunerilor parvenite din partea societății civile ca urmare a consultărilor publice dar și a discuțiilor în cadrul Forumului post-electoral. Pedepsele penale se propun a fi înăsprite pentru a descuraja faptele infracționale de corupere electorală, de finanțare ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum, precum și falsificarea rezultatelor votării în interesul unui grup criminal. Pericolul este unul sporit și atentează la valorile democratice, la statului de drept, din care motiv se propune agravarea sancțiunilor, cu introducerea pentru infracțiunea de corupere electorală a agravantelor: a) de două sau mai multe persoane, b) asupra a două sau mai multor persoane, c) cu folosirea mijloacelor financiare din fonduri publice sau fonduri externe, iar pentru coruperea electorală și falsificarea rezultatelor votării se propune o nouă agravantă - săvârșită în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale.

Prin Legea nr.47/2024 cu privire la modificarea unor acte normative (actualizarea cadrului normativ aferent managementului resurselor umane), art.6 din Legea nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică a fost completat cu următoarele prevederi: „(4 1) Nu poate fi numită în funcție de demnitate publică persoana care are antecedente penale nestinse pentru infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave, săvârșite cu intenție, precum și persoana care are antecedente penale stinse pentru săvârșirea infracțiunilor contra buneii desfășurării a activității în sfera publică, inclusiv dacă a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere.” Astfel, noile prevederi au detaliat condițiile legale de ocupare a funcției de demnitate publică prin numire. Cu toate acestea, dezvoltarea normelor legale privind restricțiile de ocupare a funcției de demnitate publică ce au loc prin intermediul alegerilor au fost omise. Prin urmare, propunerile de privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un anumit termen are drept obiectiv uniformizarea și ajustarea condițiilor / restricțiilor stabilite în art.16 alin.(2) din Codul electoral, la prevederile alin.(4 1) art.6 din Legea nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică. Astfel, prin excluderea pentru o anumită perioadă, a persoanelor condamnate definitiv pentru infracțiuni comise în domeniul electoral sau împotriva buneii desfășurării a activității în sfera publică, se urmărește protejarea interesului public și prevenirea infiltrării în sfera politică a unor persoane ale căror comportamente sancționate penal ar putea submina integritatea și credibilitatea instituțiilor democratice.

7. Articolul 134²⁵ descrie înțelesul noțiunilor de organizație extremistă sau materiale cu caracter extremist, făcându-se trimitere la Legea nr. 54/2003 privind contracararea activității extremiste.

8. Se introduce la articolul 346¹ din Codul penal răspundere pentru conducerea sau organizarea activității organizației extremiste ori participarea la aceasta. Răspunderea pentru aceste fapte se propune în contextul noilor modificări la legea privind contracararea activității extremiste.

Aceste modificări la legea penală sunt dictate și de informațiile ce se conțin în raportului Serviciului de Informație și Securitate al Republicii Moldova privind fraudele electorale constatate în cadrul alegerilor prezidențiale și a referendumului republican, imixtiunea externă în procesele electorale din Republica Moldova, prezentat public și audiat în Plenul Parlamentului Republicii Moldova. În acest raport se prezintă informații detaliate despre formele de manifestare ale imixtiunii externe în procesul electoral din Republica Moldova, inclusiv aspecte ce țin de finanțare ilicită, campanii de propagandă, dezinformare, pregătiri pentru realizarea unei rebeliuni în scopul răsturnării sau schimbării prin violență a orânduirii constituționale a Republicii Moldova.

Potrivit datelor prezentate de către SIS, în Federația Rusă, orașul Moscova, a fost instituit un centru operațional de comandă, sub coordonarea autorităților ruse, care avea drept obiectiv primordial compromiterea alegerilor din Republica Moldova. În acest scop, au fost desemnați conducători ai grupului criminal, oferindu-i acestuia tot spectrul de instrumentar necesar: resurse financiare, mediatice, umane, logistice, tehnice, precum și suportul contrainformativ. Influența externă s-a realizat

cu utilizarea platformelor, agenților de influență și instrumentelor tipice unei imixtiuni hibride. Platformele principale utilizate au fost: entitatea EVRAZIA, care este o organizație non-comercială ce funcționează doar în câmpul legal al Federației Ruse și este supusă sancțiunilor internaționale. Instrumentele utilizate includ finanțări clandestine de către centrele subversive externe, dezinformare, corupție, finanțarea ilegală a campaniilor electorale, tentative de destabilizare, acțiuni de sabotaj și altele. În primul trimestru 2024, la Moscova a fost creat un centru operațional de „comandă/coordonare” (în vederea imixtiunii în RM), sub protecția și controlul autorităților ruse (implicit FSB).

Sub paravanul anumitor proiecte, „EVRAZIA” s-a realizat finanțarea transportării cetățenilor RM la Moscova unde erau instruiți despre diferite modalități de activitate cât și de ideologizare.

În perioada 19-24 iunie, 115 tineri din RM mobilizați sub auspiciul a.n. bloc „Victorie” (sub acoperirea proiectelor EVRAZIA), au fost instruiți pe un poligon din or. Moscova asupra procedurilor, metodelor și tehnicilor de organizare și moduri de comportament în timpul acțiunilor de protest: tactici de provocare a poliției; înfruntarea „inteligentă” a cordoanelor de poliție; modalități de deposedare de armament/utilaj special al forțelor de menținere a ordinii publice; metode și tactici de utilizare a dispozitivelor pirotehnice și fumigene; modalități de aruncare a „proiectilelor” improvizate (pietre, ouă, baloane cu vopsea); eliberarea complicilor reținuți și metodele de protecție a liderilor protestelor; instrumente de „neutralizare” a polițiștilor în civil, sub pretextul că sunt „provocatori”. O parte dintre tinerii antrenați în taberele din Moscova au fost implicați în realizarea măsurilor cu caracter destabilizator din luna septembrie: • Un grup de persoane au aruncat cu pietre în geamuri și au stropit cu vopsea intrarea la „Teleradio Moldova”; • Un grup de persoane au aruncat cu pietre în geamuri și au stropit cu vopsea intrarea la Curtea supremă de Justiție; • Un grup de persoane afiliate a.n. bloc „victorie” au aruncat cu ouă și au stropit cu vopsea intrarea în sediul CEC; • Un grup de persoane originare din UTAG au stropit cu vopsea intrarea în sediul Ministerului Muncii, aceleași două persoane au stropit cu vopsea intrarea în sediul Guvernului. Aceștia au comunicat organelor de drept că au fost recrutați pentru a vandaliza edificiile contra 5000 Euro. S-a stabilit că persoanele implicate în ultimele două acțiuni, în perioada 20-24.09.2024, sau aflat la Moscova, unde de comun cu alți 20 de tineri originari la fel din UTAG au fost instruiți la un poligon în afara or. Moscova, la compartimentul petrecerea protestelor. O parte dintre tinerii aleși pentru deplasarea la Moscova, au fost selectați pentru antrenamente mai avansate în tabere de gherilă desfășurate în Bosnia și Herțegovina (tabără în pădure în proximitatea or. Banja Luka), unde erau antrenați în calitate de provocatori ce urmau să organizeze proteste și să participe la acțiuni **violente, radicale și extremiste**: -operatori de drone; - psihologia maselor protestatare; - tactici de penetrare a cordoanelor de poliție; - orbirea colaboratorilor poliției cu vopsea „spray” sau „laser”; - lecții de psihologie privind metodele de recrutare, identificarea filajului; - prepararea de sine stătător a obiectelor de incendiere; - examen în condiții reale în oraș. Principalul coordonator al acestor acțiuni este cet. FR, Konstantin GOLOSKOKOV, care a beneficiat de suportul lui

Mikhail POTEPKIN (persoană supusă sancțiunilor internaționale, cunoscut pentru conexiunile cu Evghenii PRIGOJIN, ex-lider „WAGNER”).

Unii dintre participanții la tabăra din BiH au participat și sunt asociați cu persoane și entități (cum ar fi Mișcarea de Eliberare Națională) implicate în mai multe evenimente provocatoare organizate de gruparea ȘOR și asociați ai acestuia, inclusiv din spațiul UE. În speță au participat, în anul 2022, la acțiuni de protest organizate de exponenții „ȘOR”, în 2023 la organizarea provocărilor în Franța („Steaua lui David”, „Sicriele roșii”) și Germania (arborarea drapelului Ucrainei în timpul unui meci de fotbal cu inscripția „Give us elections back”).

Se instituie răspundere penală și pentru faptele de răspândire, etalare, înstrăinare sau difuzare prin intermediul mijloacelor de informare în masă, inclusiv prin internet sau prin orice alt mijloc a materialelor cu caracter extremist, precum și confecționarea sau deținerea acestora în scopul răspândirii sau difuzării unor astfel de materiale. Amendamentul prevede cazurile când nu survine răspunderea penală pentru răspândirea materialelor cu caracter extremist, acestea sunt cazurile în care fapta se comite în scop educativ, științific sau artistic.

9. Se propune ca articolul 20 din Codul de procedură penală să fie modificat prin introducerea alineatului (4¹) care să prevadă că în cauzele penale prevăzute de art. 181, 181¹, 181², 181³ și art. 182 din Codul penal, urmărirea penală să se desfășoare într-un termen de cel mult de 4 luni. Conform art. 230 alin 2) din Codul de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Din acest motiv se indică că termenul de urmărire penală poate fi prelungit motivat de către procuror, cu informarea de fiecare dată a Procurorului General. Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură conform art. 20 alin 4) de către procuror. Prelingirea termenului de 4 luni la urmărirea penală se va face cu informarea de fiecare dată a Procurorului General, iar aceasta va responsabiliza organul de urmărire penală de a exercita urmărirea penală în termeni restrânși. Aceste cauze se examinează în prima instanță în cel mult 3 luni, iar în instanța de apel în cel mult 2 luni. În amendament se indică că termenul de 3 și respectiv 2 luni să poată fi prelungit prin încheierea instanței de judecată, care nu poate fi atacată separat cu recurs, încheierea de prelungirea termenului de judecare va fi publică iar societatea civilă va cunoaște motivele și raționamentele care au dus la prelungirea termenului de judecare a acestor cauze, lucru care va responsabiliza instanțele de judecată și va permite societății să cunoască despre motivele tergiversării examinării acestor dosare de rezonanță social sporită.

10. Modificările la articolul 43, alineatul (1) și 223 din Codul de procedură penală prin care încheierea privind admiterea conexării cauzelor poate fi atacată separat cu recurs, precum și faptul că hotărârea de recunoaștere în calitate de parte civilmente responsabilă poate fi contestată în termen de 15 zile de la data comunicării, au fost operate prin proiectul de lege nr. 349 din 28.11.2024, au fost adoptate în ședința de Plen din 27.02.2025.

11. Modificarea de la art. 322 art. 3¹ CPP din proiectul de lege se propune pentru a nu se admite amânarea ședințelor de judecată dacă este prezent un avocat în ședință.

12. Modificările de la articolul 342 alin. (2) CPP se propun pentru ca încheierile de prelungire a termenilor de examinare a cauzelor prevăzute la art. 20 alin. (4¹), să se adopte sub formă de documente aparte, vor fi plasate pe pagina instanțelor de judecată și asigurată publicitatea.

13. Modificările noi propuse au ca scop ca în cazul în care instanța de judecată a fixat din timp ședințe de judecată pe alte categorii de cauze, să poată decide amânarea judecării celorlalte categorii de cauze, pentru a asigura judecarea cu prioritate a infracțiunilor prevăzute la art. 20 alin. (4¹). Judecarea cu prioritate a infracțiunilor prevăzute la art. 20 alin. (4¹) este scopul urmărit.

14. Modificările la art. 47¹ din Codul contravențional vin în contextul celor indicate în avizul Guvernului. Modificările la art. 49 alin 1) sunt propuse ca urmare a solicitărilor parvenite din partea CEC, care se acceptă parțial. Gravitatea pedepsei trebuie să fie proporțională faptei comise, iar o omisiune, sau expedierea unor informații tardive către CEC, care pot avea loc și din neglijență, urmează a fi sancționate proporțional.

Modificările de la art. 365³ alin. (3) și dispoziția art. 365⁵ se propun în contextul modificărilor din codul penal, referitor la infracțiunile de extremism, pentru a exclude existența răspunderii pentru aceleași fapte atât în Codul penal cât și în Codul contravențional.

Referitor la introducerea răspunderii penale pentru dezinformarea online, se propune în scopul instituirii unui mecanism de atragere la răspundere contravențională a persoanelor care comit intenționat dezinformare în mediul online. Pericolele acestui fenomen sunt deosebit de evidente în campaniile electorale și în perioadele de criză națională, inclusiv pandemia de COVID-19, criza energetică, evenimentele geopolitice și războiul din Ucraina.

Informația de pe Social Media este accesată de un număr mare de persoane, poate cauza daune mult mai mari decât o informație falsă în offline și se propune un articol care să prevadă răspundere specifică pentru dezinformarea online.

Potrivit normei propuse, va surveni răspunderea pentru dezinformare, adică pentru răspândirea intenționată printr-un sistem informatic accesibil publicului, altul decât serviciul media audiovizual, a informației false sau înșelătoare, al cărei caracter fals sau înșelător poate fi verificat, comisă în mod deliberat pentru a induce publicul în eroare și a provoca un prejudiciu public proceselor democratice, sănătății publice sau securității naționale.

Potrivit Comisiei Europene, dezinformarea este un conținut fals sau înșelător care este răspândit cu intenția de a înșela sau de a obține câștiguri economice sau politice și care poate cauza prejudicii publice. Dezinformarea este un conținut fals sau înșelător distribuit cu sau fără intenție dăunătoare, deși în ambele cazuri efectele pot fi dăunătoare. Răspândirea dezinformării și a dezinformarea poate avea o serie de consecințe dăunătoare, cum ar fi amenințarea democrațiilor noastre, polarizarea dezbaterilor și punerea în pericol a sănătății, securității și mediului cetățenilor (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/online-disinformation>).

Prin Legea nr. 143 din 02.06.2002 Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/201 a fost introdusă motiunea de dezinformare – care

semnifică - dezinformare – răspândire intenționată a informațiilor false, create pentru a dăuna unei persoane, unui grup social, unei organizații sau securității statului. Codul serviciilor media se referă doar la serviciile media audiovizuale, fără a se referi la domeniul online/internet.

Pe de o parte avem garantată libertatea de exprimare, implicit dreptul fundamental la opinie, iar pe de altă parte, există noțiunea de responsabilitate pentru cele scrise/spuse/declarate. În momentul în care mesajul este distribuit și devine accesibil unui public mare, acesta se transformă într-un domeniu public. Odată cu evoluția Internetului și ieșirea în prim-plan a Internetului/online-ul a dus pe de o parte la o creștere a gradului de informare și acces la informație, însă pe de altă parte a adus cu sine și creșterea gradului de manipulare și dezinformare. Mai ales din considerentul că fluxul informației și veridicitatea acesteia nu poate fi verificată imediat.

La elaborarea prezentei modificări, s-a ținut cont de prevederile art. 3 al. (1) și (2) din Legea 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare care prevede că (1) Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei. (2) Libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează. În același timp atât de art. 10 din Convenția europeană a Drepturilor Omului care prevede că § 1 Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. § 2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Comisia de la Veneția a examinat un proiect de lege din Turcia, care se referă la încriminarea dezinformării în Codul penal (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1102/2022 din 7 octombrie 2022). În opinia Comisiei de la Veneția, § 33 se indică că Organizația Națiunilor Unite și Consiliul Europei și alte organisme internaționale nu trec cu vederea pericolul incriminării anumitor categorii de discurs, în special cele false sau discursuri înșelătoare. Comisia de la Veneția sa referit deja în Declarația Comună privind Libertatea Expresiei și „Fake News”, Dezinformare și Propagandă, afirmând că „interdicții generale privind difuzarea de informații bazate pe idei vagi și ambigue, inclusiv „știri false” sau „informații neobiective”, sunt incompatibile cu standardele internaționale de restricții privind libertatea de exprimare (...) și ar trebui desființate.

În § 40 a opiniei Comisiei de la Veneția, nr. 1102/2022 din 7 octombrie 2022 se menționează că o încercare a UNESCO de a oferi definiții acestor termeni distinși între dezinformare, informare greșită și informarea cu rea-voință

(<https://en.unesco.org/fightfakenews>). Dezinformare: informație falsă creată în mod deliberat pentru a dăuna unei persoane, unui grup social, unei organizații sau unei țări. Informare greșită: informație care este falsă, dar nu este creată cu intenția de a provoca un rău. Informație cu rea-voință: informații care sunt bazate pe realitate, folosite pentru a provoca un rău unei persoane, unui grup social, unei organizații sau unei țări). Dicționarele oferă, de asemenea, semnificații diferite pentru fals și înșelătorie (de exemplu, Merriam Webster Online Dicționar la <https://www.merriam-webster.com/>: fals – (intenționat) neadevărat, înșelător - conducând într-o direcție greșită sau într-o acțiune sau credință greșită adesea prin înșelăciune deliberată)....

În plus, în aceeași opinie a Comisiei de la Veneția § 47 se subliniază că dispoziția din Codul penal al Turciei..., ar trebui să se limiteze doar la declarații de fapte și nu la judecăți de valoare (ca expresii ale unei opinii). Acestea din urmă nu pot fi testate ca adevărate sau false (cerința de a dovedi adevărul lor, fără îndoială încalcă art. 10 din Convenție). În plus, expresia „diseminare publică” (sau „diseminare deschisă”) este foarte largă și se poate aplica într-o varietate de circumstanțe, atât online, cât și offline, care pot varia de la o declarație publică în contextul unei conferințe la un „like” sau „retweet” în lumea virtuală. Granița între sfera publică și cea privată în mediul online este estompată. A face o postare pe Facebook accesibil numai prietenilor de pe Facebook înseamnă „diseminare publică”? Sau face un e-mail nesolicitat trimis la o anumită adresă de e-mail îndeplinește condiția de difuzare publică? De asemenea, ar trebui clarificat dacă proiectul de dispoziție ar trebui aplicat oricărei persoane care permite „informațiile false sau înșelătoare” să fie răspândite în rândul publicului larg, de exemplu prin partajare un astfel de conținut (și dacă da, în ce mod – este pur și simplu partajarea unui hyperlink fără informații suplimentare de asemenea „diseminare”?) sau chiar „a-i plăcea”, sau numai celor care creează direct (scriu, spunem, desenează, înregistrează) un astfel de conținut și îl pune la dispoziția publicului cu sau fără anumite restricții de acces (și în ce măsură).

Reieșind din cele expuse se propune ca dispoziția articolului să prevadă răspundere contravențională și doar sub formă de amendă pentru dezinformare, adică răspândire intenționată a informației false în spațiul online accesibil publicului, al cărui caracter poate fi verificat.

Definiția dezinformării este asemănătoare cu definiția dezinformării din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, și constituie faptele de răspândire intenționată a informației false, intenția să fie îndreptată pentru a răspândi informația falsă în spațiul online, această informație să fie desimnată online, să fie accesibilă în sfera publică și cea privată, al cărui caracter fals poate fi verificat, se va limita doar la fapte, al cărui caracter fals poate fi verificat și nu se va referi la judecăți de valoare.

Această definiție de la alineatul 1) este mai aproape de definiția acceptată la nivelul Uniunii Europene („Dezinformarea este orice informație al cărei caracter fals sau înșelător poate fi verificat, creată, prezentată și diseminată pentru a obține un câștig economic sau pentru a induce publicul în eroare în mod deliberat și care poate provoca un prejudiciu public. Prejudiciul public cuprinde amenințări aduse proceselor democratice, precum și bunurilor publice, precum sănătatea sau securitatea cetățenilor UE, sau mediul. Dezinformarea nu include publicitatea care

induce în eroare, erorile în informațiile mediatizate, satira și parodia sau știrile și comentariile tendențioase identificate în mod clar.”).

Potrivit opiniei Comisiei de la Veneția, în Suedia, anumite fapte care au legătură cu „diseminarea propagandei” sunt incriminate în Codul penal, capitolul 18, secțiunea 5. Această dispoziție are următorul cuprins: „O persoană care exercită în mod ilegal constrângere sau face o amenințare ilegală cu intenția de a influența formarea opiniei publice sau încalcă libertatea de acțiune în cadrul unei organizații politice sau unei asociații profesionale sau de afaceri, și, prin urmare, pune în pericol libertatea de exprimare, de întrunire sau de asociere, este vinovat de o infracțiune împotriva libertăților civile și este condamnat la închisoare de cel mult șase ani”. Astfel, dezinformarea care este însoțită de constrângere ilegală sau de o amenințare ilegală (ambele în ele însele infracțiuni) ar fi incriminate.

Reieșind din cele menționate mai sus, se propune ca la alineatul 1 lit. a) să se prevadă răspundere în cazul în care o persoană răspândește intenționat o informație falsă în spațiul online accesibil publicului, al cărui caracter fals poate fi verificat și aceste fapte se comite cu intenția de a exercita în mod ilegal constrângeri asupra alegătorilor ca aceștia din urmă să-și exercite sau să nu exercite unele drepturi electorale în cadrul alegerilor, fapt ce ar pune în pericol libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie. În acest caz intenția este dublă atât față de răspândirea intenționată a informației false în spațiul online, cât față de constrângerea ilegală asupra alegătorilor.

Potrivit art. 2 alineatul 2) din Codul electoral, participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

Prevedere din alineatul (2) din proiectul de lege are ca scop atragerea la răspundere contravențională a persoanelor care exercită presiuni asupra alegătorului prin intermediul informațiilor false cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe. Norma are ca finalitate să soluționeze, în interesul general, probleme care țin de ordinea publică, ridicând normele de protecție a drepturilor altor persoane la alegeri libere. Conform art. 3 din Convenția CEDO, înaltele Părți Contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.

Conform p. 26 din Codul bunelor practici în materie electorală Linii directoare și raport explicativ adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52 Reuniune Plenară (Veneția, 18-19 octombrie 2002), sufragiul liber cuprinde două aspecte diferite: libertatea alegătorului de a-și forma o opinie și libertatea alegătorului de a exprima această opinie, cu alte cuvinte libertatea procedurii de votare și evaluarea cu exactitate a rezultatului. Libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie parțial se combină cu egalitatea șanselor.

În cadrul referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 și în cadrul alegerilor prezidențiale din 2024 au fost răspândite în spațiul public online diferite informații false pentru a influența integritatea alegerilor.

”Republica Moldova se confruntă cu interferența și dezinformarea rusească, a declarat un oficial al departamentului de stat american”, în cadrul unor audieri în Congres, la 23 iulie. „Vedem acțiuni foarte clare ale rușilor pentru a submina aceste alegeri și referendumul [pro-UE]. Ei sunt implicați în rețele de interferență finanțate de statul rus (...), menite să priveze poporul moldovean de dreptul de a-și alege viitorul”, a declarat secretarul de stat adjunct pentru afaceri europene și eurasiatice, Christopher Smith, la o ședință a subcomisiei Comitetului pentru relații externe al Camerei Reprezentanților. (<https://moldova.europalibera.org/a/rusia-foloseste-dezinformarea-pentru-a-submina-viitoarele-alegeri-din-moldova-declara-oficiali-americieni/33048798.html>)

În cadrul ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova, directorul Serviciului de Informații și Securitate a prezentat raportul instituțional cu privire la fraudele electorale identificate și constatate de către Serviciul de Informații și Securitate în cadrul alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional din anul 2024. Totodată, Serviciul de Informații și Securitate a sesizat despre riscurile de securitate generate de ascensiunea vădită a factorului rus în exploatarea instrumentarului de influență informațională. Această platformă a fost utilizată activ de către Federația Rusă pentru propagandă și distribuirea dezinformării.

Drept exemplu, instituția a identificat o rețea care, în anul 2024, a distribuit sistematic narative pro-Kremlin (inclusiv pro-război), prin intermediul rețelelor Telegram, Tiktok și YouTube. Raportul detaliat și integral cu descrierea și demonstrarea întregului spectru de imixțiuni externe în procesul electoral care s-a desfășurat în anul 2024 în Republica Moldova poate fi accesat (https://sis.md/sites/default/files/comunicate/fisiere/Raport_SIS_Public_Interferenta_in_procesul_electoral.pdf)

Raportul cuprinde informații detaliate și complexe despre formele de manifestare ale imixțiunii externe în procesul electoral din Republica Moldova, inclusiv aspecte ce țin de finanțare ilicită, campanii de propagandă, dezinformare etc.

Parlamentul european a adoptat la 09.10.2024 rezoluția referitoare la consolidarea rezilienței Republicii Moldova împotriva ingerințelor Rusiei înainte de următoarele alegeri prezidențiale și referendumul constituțional privind integrarea europeană, în care se indică că serviciile de securitate națională din Moldova au declarat că Rusia finanțează campania „Nu” din cadrul Referendumului constituțional cu aproximativ 100 de milioane EUR destinate grupurilor politice pro-ruse și răspândește dezinformarea pe platformele de comunicare socială pentru a semăna îndoiala cu privire la legitimitatea procesului electoral; întrucât, în 2023, serviciul de informații ucrainean a raportat că a interceptat un plan al Rusiei de a organiza o lovitură de stat în Republica Moldova (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2024-10-09_RO.html).

Comisia de la Veneția consideră că poate exista, în principiu, o nevoie socială stringentă pentru a reglementa anumite aspecte ale dezinformării... Răspândirea largă a „informațiilor false sau înșelătoare” poate pune în pericol publicul sau interese impotante (de exemplu securitate națională, siguranță publică, ordine publică sau sănătate publică). În consecință, reglementarea „fluxului de dezinformare” ca atare nu încalcă articolul 10 din Convenție, atâta timp cât se poate spune că diseminarea

deliberată a „falsurilor sau informației înșelătoare” este mai degrabă un abuz de libertatea de exprimare. De asemenea, faptul că art. 10 (2) subliniază îndatoririle și responsabilitățile cei care își exercită libertatea de exprimare nu ar trebui să fie omise din considerare. Nu în ultimul rând, legiuitorul național este cel care alege metoda de reglementare.

Apreciind proporționalitatea unei restricții admisibile a libertății de exprimare implică o analiză profundă dacă există mijloace și măsuri mai puțin restrictive disponibile pentru scopurile legitime urmărite. Subliniem importanța utilizării măsurii cele mai puțin restrictive sub formă de amendă, ea se adresează unei nevoi sociale stringente și constituie o măsură proporțională și necesară într-o societate democratică. Alte mijloace de atingere a aceluiași scop care ar interfera mai puțin dreptul în cauză nu există în viziunea autorului. Republica Moldova este o țară mică, cu o piață redusă de utilizatori media în comparație cu alte țări mai mari și, din păcate nu există un mecanism eficient prin care oblige platformele de social media (cum ar fi Facebook, Instagram, Twitter sau YouTube ș.a.) pentru a elimina cu promptitudine, la plângere/demers, conținuturile false, care se amplifică mai ales în campanii electorale.

În ceea ce privește „necesitatea ingerinței într-o societate democratică”, potrivit aceleiași opinii a Comisiei de la Veneția, § 58, ar trebui să fie stabilit dacă există o „necesitate socială presantă” și, în plus, dacă interferența este „proporțională cu scopul legitim urmărit”. Statele au o anumită marjă de apreciere în evaluarea dacă există o astfel de nevoie; cu toate acestea, acolo unde libertatea presei este în joc aceasta marja de apreciere este în principiu restrânsă. Informațiile/știrile false ce se strecoară pe Internet rămân în afara oricăror reglementări în Republica Moldova, chiar dacă numărul furnizorilor de asemenea noutăți crește în permanență. Numeroase platforme ce se prezintă drept instituții media publică materiale pretins jurnalistice, fără să le atribuie unui autor, și chiar falsuri lesne de detectat. Asemenea platforme nu conțin date de contact și se feresc de comunicare interactivă. Abundența de asemenea produse răufamate a impus luarea de măsuri de protecție. Distribuitorii de falsuri nu sunt sancționați. Deseori aceste falsuri mediatice ajung să fie preluate și de posturi de televiziune.

Această prevedere nu se referă la serviciile media audiovizuale. La fel se prevede că nu va exista pedeapsă pentru persoanele care au preluat conținutul informației false sau înșelătoare pentru a dezbate chestiuni de interes public, pentru a explica propriul punct de vedere și în ambele cazuri informează despre caracterul fals sau înșelător al informației, pentru satiră, umor sau pentru publicitatea care induce în eroare.

Se propune o răspundere agravantă la alineatul 2 dacă dezinformarea are loc pentru a susține deliberat eforturile unor entități străine, reprezentanților acestora sau actorilor nonstatali de a dezinforma opinia publică din Republica Moldova. Alineatul (3) va prevedea răspundere pentru dezinformarea în forma prevăzută la alineatul 1) pe motive de prejudecată sau cu utilizarea discursului de ură.

15. Modificarea art. 364 alin. (10) Cod contravențional este propusă în contextul avizului CEC, în care se menționează că modificarea este justificată de necesitatea

consolidării mecanismelor legale pentru a preveni utilizarea activităților de filantropie și sponsorizare ca instrumente de influențare electorală. Prin includerea explicită a sancționării producerii, distribuirii, furnizării și/sau difuzării informațiilor despre astfel de activități contrare art. 24 din Legea nr. 1420/2002, se protejează procesul electoral de influențe externe neloiale și de manipularea electoratului. Această măsură sprijină integritatea competiției electorale și asigură respectarea principiilor de echitate și transparență.

16. În contextul propunerii de modificare a art. 364 alin. (10) Cod formulate necesită de a fi modificată și Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie sau sponsorizare. Conform avizului CEC, actualmente, Legea nr. 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare reglementează activitățile de caritate și susținere financiară, însă nu există o interdicție specifică pentru liderii politici în a desfășura aceste activități pentru a obține capital politic. Modificarea Legii nr. 1420/2002 cu privire la filantropie și sponsorizare este necesară pentru a elimina posibilitatea utilizării activităților filantropice ca instrumente de influență politică. Prin impunerea interdicției de a publica informații despre asemenea activități realizate de lideri politici sau concurenți electorali, se asigură prevenirea acumulării de capital politic nejustificat, protejând astfel echitatea procesului electoral. De asemenea, obligativitatea raportării activităților filantropice contribuie la creșterea transparenței și responsabilității politice, conform principiilor unei democrații funcționale.

17. Modificările la articolul 9 alineatul (1) punctul 1 și p. 2 lit. k) din Legea privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă se propun ca urmare a solicitării SIS din 24.01.2025, pentru a corela modalitatea de dispunere a măsurii speciale de investigații - urmărirea vizuală - cu cea prevăzută în Legea privind activitatea specială de investigație.

Cu respect,

Deputați

Popa Claudiu Vitali Gavrouc
Rozca Veronica Gavrouc
Stodun Vasile
Novac Larisa
Pricea Veronica
V. Kalie Jarost
Munteanu - Popa Angela
Dascăle Helia
ION SPAC